

Parisin kommuni v. 1871

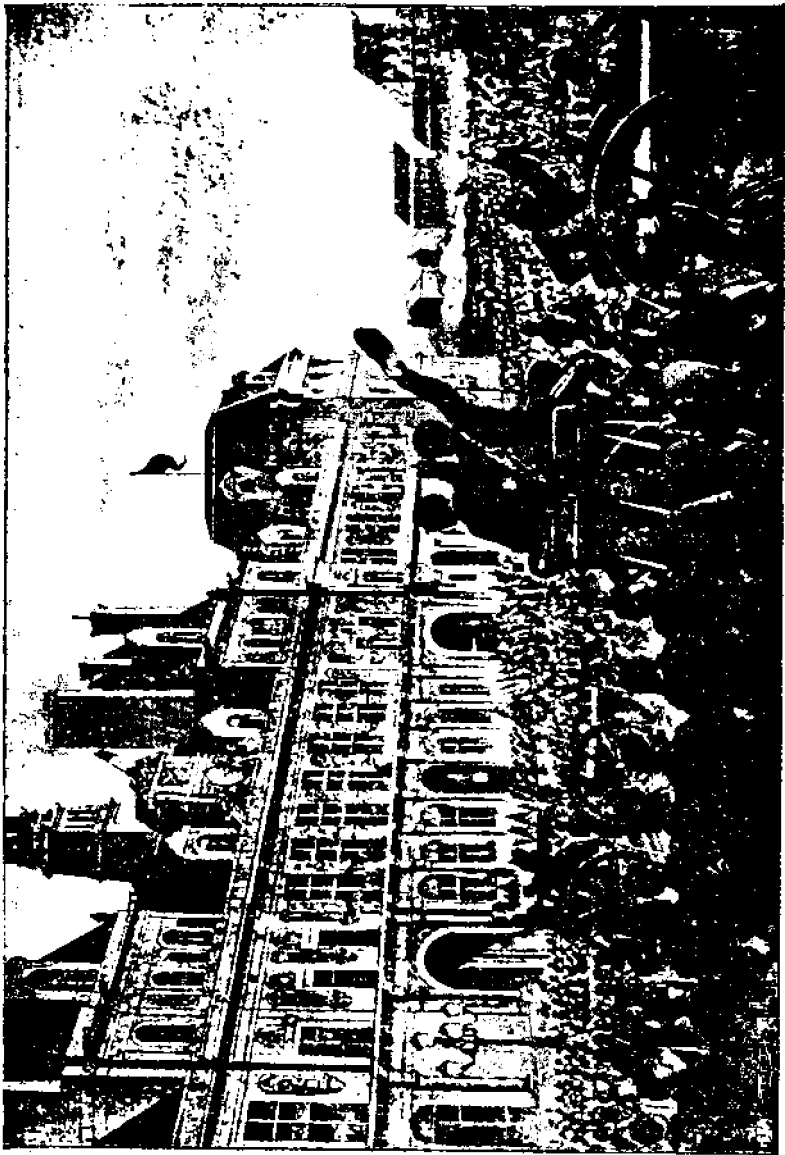
II

Maaliskuun 19 päivä oli suloinen ja sovinnollinen sunnuntai-päivä. Parisin kaduilla ja toreilla lainehti juhlapukuista, iloista kansaa. Keskuskomitea istui kaupungintalolla nimittämässä uusia virkamiehiä, kun vanhat olivat paenneet, jättäen kaupungin valaistuksen, puhtaanapidon, järjestyksen, sairas- ja köyhäinhoidon ym. kunnalliset tärkeät tehtävät oman onnensa nojaan. Sairashuoneissa esim. makasi 6,000 sairasta, joiden hoitajat olivat menneet tiehensä. Samana päivänä päätti keskustoimikunta, että Parisissa oli heti toimitettava uudet valtiollisetvaalit ja perustaa siten pysyvä tasavalta. Uskottiin, että koko Ranska seuraisi Parisin antamaa esimerkkiä. Yksi ainoa ääni keskuskomiteassa vain vaati, että kansalliskaartin olisi viipymättä hyökättävä Versaillesiin ja vangittava vanha hallitus sekä hajotettava siellä koolla oleva eduskunta. Mutta Parisi ei nyt ollut ollenkaan soisella tuulella. Se antoi aivan iltikseen hallituksen siepata tärkeän Mont-Valerien linnoituksen, sillä aikaa kun keskuskomitea kiisteli hallituspuoluealaisten kanssa vaalien toimittamisen ajasta sekä tavasta. Vasta sitten, kun muutamatuhat suurporvarillista herrasmiestä yritti Vendometorilla tehdä vastavallankumouksen, huomattiin Lullier kykenemättömäksi kansalliskaartia johtamaan ja katsottiin tarpeelliseksi nimittää kolme kenraalia, joiksi tulivat upseeri Brunel, valuri Duval

ja farmaseutti Eudes. Parisin köyhälistöä hyvitti keskuskomitea kieltämällä panttilaitoksia myymästä pantiksi vietyjä tavaroita, pidentämällä yhdellä kuukaudella vekselien maksuaikaa ja ehkäisemällä varattomien vuokraisten hädän asunnoistaan.

Yhtä huoleton ja lammasmainen, kun keskuskomitea oli sovitilasasioissa, oli se myös rahasioihin nähden. Ranskan valtiopankissa, joka olisi ollut keskuskomitean käytettävissä oli valmista rahaa, talletuksia ja arvopapereita yhteensä noin kolmisen miljoardia markkaa. Rahan puutetta ei siis olisi ollut Kommunilla. Mutta keskuskomiteaa näyttää sellainen rahanpaljous hirtittäneen. Sen sijaan, että se olisi ottanut huostaansa pankin valvonnan, lähetti se pari valtuuttuaan pyytämään nöyrimmästi pientä lainaa komitean välttämättömien menojen suorittamiseksi. "Olen odottanut tuloanne", sanoi pankin tirehtööri. "Pankin on täytynyt jokaisen hallituksen vaihdon jälkeen auttaa uutta hallitusta. Ranskan pankki ei sekaannu politiikkaan. Te edustatte nyt vallassa olevaa hallitusta ja pankki antaa mielellään teille luottoa, kunhan annatte kuitenkin rahoista".

Kunnallisneuvoston vaalit toimitettiin sitten maaliskuun 26 päivänä. Vaalien aattona antoi keskuskomitea Parisin kaupungille julistuksen, jossa kehoitettiin kaupunkilaisia valitsemaan omasta keskuudestaan miehiä,

KOMMUNI JULISTETAAN

joita he tunsivat ja joihin saattoivat luottaa. "Kavahtakaa kunnianhimoisia nousukkaita ja suunpieksäjiä. Valitkaa etupäässä sellaisia, jotka eivät kosi ääniänne!" "Omasta asemastaan lausui keskuskomitea tässä julistuksessa: "Yhtä tuntemattomina kuin muutama päivä sitten tulimme valtaan, yhtä tuntemattomina palaamme takaisin pimeyteen. Ota nyt itse kohtalosi käteesi!"

Kun uusi kunnallisneuvosto, Kommunin hallitus ryhtyi maaliskuun 28 p. virkaansa, riensi koko Parisi Kommunin avajaisiin. Punaiset nauharuusut kivääreissä ja fryygiläinen myssy (tasavallan merkki) lipputankojen nenässä, marssivat kansalliskaartin pataljoonat kaupungintalon ohihite, jonka eteen on pystytetty punaisilla nauhoilla koristettu tasavallan patsas. Torvet soivat, kanuunat jyskyy ja kaksisataatuhatta ihmistä laulaa marseljeesiä. Hiljaisuuden tultua astuu kaupungintalon parvekkeelle keskuskomitean jäsen Ranvier, ilmoittamaan komitean toimen lakkaamista. Toinen komitean jäsen lukee uuden kunnallisneuvoston jäsenten nimet. "Kansalaiset! — lausuu Ranvier — Sydämeni vapisee niin liikutuksesta, etten voi pitää puhetta. Eläköön Parisin kansa, joka antaa maailmalle tämän suuren esimerkin!" Taas pärää rummut, jyrisevät kanuunat, kaikuu marseljeesi ja riemuhuuto nousee kansanmerestä. "Kansan nimesä — Kommuni on alkanut!" saa Ranvier marseljeesin värssyjen välissä huudetuksi ja kaksisataatuhatta kansalaista huutaa

vastaukseksi: "Eläköön Kommuni!" Ihmiset ovat innostuksesta haltioissaan. Tänä suurena päivänä on Parisin kansassa vain "yksi mieli ja yksi sydän".

Uuteen kunnallisneuvostoon oli valittu 90 jäsentä, mutta jo ensimmäisestä kokouksesta suvaitsi kolmasosa olla kokonaan pois, ja ne 60, jotka olivat tulleet saapuville, muodostivat kolme eri mielipideryhmää. Osa heistä lupui kohta Kommunista, kun heidän tuli ratkaistavaksi kysymys, edustaako neuvosto valtiota vai ko kuntaa? Suurin osa neuvoston jäsenistä oli jakobineja, ja kolmannen suunnan miehet olivat proudhonilaisia. Nämä viime mainitut olivat varsinaisia työväenedustajia, niistä viisi internationalen jäseniä.

Näiden kolmen eri suunnan nahistessa keskenään muodollisista pikkuseikoista, saapui neuvoston ensi kokoukseen keskuskomitean lähetystö, ilmoittamaan tehtäväinsä luovuttamisesta neuvostolle. Mutta kun lähetystön jäsenet huomasivat sen eripuraisuuden ja taktittomuuden, mikä neuvostossa vallitsi, eivät nämä luovuttaneetkaan kansalliskaartin johtoa neuvostolle. Niin jäi siis kunnallisneuvoston rinnalla myös keskuskomitea edelleen vaikuttamaan. Tästä kaksinaisuudesta johtui jatkuvia erimielisyyksiä ja päättäväisen toiminnan puute joka suuresti vaikutti Kommunin epäonnistumiseen. Se taas että neuvostoon tuli valituksi niin monenlaisia ja epäsuopuisia aineksia johtui ohjelman ja menettelytavan puutteesta. Tapaukset olivat yllättäneet, ne olivat tulleet suuremmiksi kun oli aavistettu. Eri-

mielisyyksistään huolimatta käsitti kunnallisneuvosto kuitenkin, että se oli luokkataistelun kautta valtaan nostettu työväenluokan hallitus. Se käsitti että tämän hallituksen velvollisuudet oli peräti toiset kuin minkään tähän astisen hallituksen. Tältä kannalta ottaen asemansa, sai se aikaan kahden kuukauden ajalla enemmän yhteiskunnallisia uudistuksia, kuin mikään pitempi aikainen omistavien luokkien etuja valvova hallitus. Ensitöikseen määräsi neuvosto, ettei yhdelläkään Kommunin virkailijalla saa olla 6,000 markkaa korkeampaa vuosipalkkaa. Se antoi anteeksi kaikille vuokranmaksajille puolen vuoden vuokrat, koska kaupunki oli ollut piiritystilassa ja kielsi myymästä lunastamattomia pantteja. Seisova sotaväki ja poliisit, nämä porvarihallitusten välttämättömät tukipylväät, poistettiin. Kommunin neuvosto mursi kirkon, tuon henkisen siron välikappaleen mahtiaseman ja pakoitti paavin kätyrien seuraamaan edeltäjänsä apostolien esimerkkiä, s. o. elämään uskovaisten almuista. Kaikki opetuslaitokset avattiin kansan makсутta käytettäväksi. Täten oli ei ainoastaan alkeellinen koulusivistys, vaan myös itse tieteet saatettu jokaisen vapaasti käytettäväksi, jotka luokkayhteiskunnassa ovat ainoastaan parempiosaisien etuoikeutena.

Kommunin suoranaisista taloudellisista uudistuksista on mainittava, leipurityöntekijäin yötyön poistaminen, kielto työnantajille sakottaa työntekijöitä, siihen aikaan tapana olleiden kaikennäköisten tekosyiden nojalla. Tär-

keä merkityksellisin kaikista tämän laatuista toimenpiteistä oli kaikkien tehtaitten ja työpajojen luovuttaminen — korvausta vastaan — työläisten muodostamien osuuskuntien käytettäväksi.

Kuten näistä esimerkeistä näkyy, pyrki Kommuni siis poistamaan itse yksityisomistustakin, tuota luokkayhteiskunnan todellista perustusta.

Ihmeellisen muutoksen sai Kommuni aikaan Parisin elämässä. Ei enää jälkeäkään toisen keisarikauden elämästä. Parisi ei ollut enään englantilaisten lordien, irlantilaisten maanvuokraajain, amerikalalaisten orjakauppiaiden, venäläisten orjainomistajain ja Bojarien kokouspaikka. Ei enää murhia ja yöllisiä sisäänmurtoja, tuskin nimeksikään varkauksia. Parisin kadut olivat turvalliset ja rauhaiset, ilman poliisin ylläpitämää järjestystä. "Me", lausui eräs Kommunin jäsen, "emme kuule nykyään enään puhuttavankaan murhista, ryöväyksistä ynnä muista henkilökohtaisista turvattomuuksista, näyttää siltä kuin poliisi olisi vienyt mukanansa Versailleen kaikki vanhoilliset ystävänsä." Ja niin olikin todella laita. Kapitalistisen yhteiskunnan kaikki epäinhimilliset seuralaiset olivat pakenneet Versailleen ja sieltä käsin he kaikki yksissä neuvoin panivat toimeen verisimmän luokkakoston, mitä historia tietää kertoa.

Kommunin neuvoston erimielisyyksien ja tarmottomuuden takia, ei saatu aikaan julistusta maaseutua varten. Sitä tekemään kyllä valittiin useampiakin valio-kuntia, mutta niiden työ ei tyy-

NEUVOSTON JASENIA:

1. Delescluze. 2. Grousset. 3. Felix Pyat. 4. Courbet. 5. Protot. 6. Rigault. 7. Gambon. 8. Mior. 9. Ferré.
10. Le Francois. 11. Vernorel. 12. A. Armand. 13. Jules Vallés. 14. Courbet. 15. Jourde. 16. Pottier. 17. Vaillant.

dyttänyt neuvostoa. Muissa paikoissa — kuten Marseillessa, Lyonissa, Narbonnessa ym. alkaneet kommunikapinat kerkesivät tulla tukahutetuksi, kun neuvoston ohjelma kesti valmistua kaksikymmentäkaksi päivää ja keskustoimikunta ei liioin antanut muille paikkakunnille mitään tukea tai ohjelmaa.

Tämä neuvottomuus ja epäjärjestys alkoi hermostuttaa parisilaisia. Syntyi ajatus, ettei uudella mahdollilla ollut selviä aatteita, eikä käsitystä aseman vakavuudesta.

Tätä asiain tilaa käytti porvaristo hyväkseen. Rikkaat ja vanhan järjestyksen suosijat karkasivat joukottain Versaillesiin, jossa Thiers jo oli erottanut Parisin Ranskasta. Maaliskuun 31 päivä ei hän enään päästänyt postia Pariisiin ja Huhtikuun 1 päivä julisti hän virallisesti sodan Parisia vastaan. Seuraavana päivänä alkoi Versaillesin joukot pommittamaan Parisia. Kansalliskaarti tahtoi silloin heti paikalla marssia Versaillesiin, mutta kunnallisneuvoston puolelta ei suostuttu siihen. Huhtikuun 3 p:nä alkoivat kuitenkin Kommunin kenraalit omalla uhallaan taistelun Versaillesin joukkoja vastaan. Kansalliskaarti taisteli kylällä urhollisesti, mutta taitamaton johto ja edellä vallinnut leväperäisyys sota-asioissa tuotti jo heti tässä ensiyrityksessä parisilaisille tuntevia tappioita. Eversti Flourens, jonka kyllä onnistui torjua Gallifetin ratsuväen hyökkäys, joutui itse saarroksiin. Hänen päänsä halkaisi heti muudan sandarmikapteeni. Seuraavana aamuna joutui Kommunin

kenraali Duval vangiksi, hänet ammuttiin paikalla samoin kuin kaikki muutkin Versaillesilaisten vangiksi joutuneet kommunardit. Ylhäisön hienot naiset ja verenhimoiset virkaherrat kohtelivat vangittuja niin petomaisesti, ettei sitä voi sanoin kertoa. He puhkoivat kansalliskaartilaiden silmiä sateenvarjoillaan, löivät heitä nyrkeillään ja kepeillään ja huusivat verenjanoina: "Murhaajat mestaustalvalle!"

Tuota julmaa ja säälimätöntä taistelua — jonka yksityiskohtia ei tila tässä salli lähemmin kertoa — jatkui sittemmin katkeamattomasti lähes kahden kuukauden ajan. Parisin kansalliskaartilaiset tekivät siinä urheuden ihmeitä. Viikkokausia puolustivat he esim. Maillot nimistä kaupungin porttia, johon yötä päivää satoi granaatteja. Eikä ainoastaan täysi-ikäiset miehet, mutta pienet pojat, vieläpä naisetkin ansaitsivat Kommunin puolesta taistellessaan sankarimaineen.

Monen monta Parisin köyhälistön keskenkasvuista poikasta katu taistelijoitten ensi riveissä. Versaillesilaisten vangiksi joutui kuusisataakuusikymmentä poikaa. Pelosta nuo viikarit eivät mitään tietäneet. Ankarimmasakin luotisateessa veivät ne eväitä taisteleville isilleen ja veljilleen. Hämmästyttävän kauniita ja mieltäliikuttavia kertomuksia sisältää Kommunin historia, näistä nuorista sankareista. Niinpä erään katusulun rohkein puolustaja on eräs pieni poikanen. Tämän katusulun valloitetuun ampuvat Versaillesilaiset — tapanansa mukaan — kaikki sen

vangiksi joutuneet puolustajat. Kun nuoren kapinallisen vuoro tulee astua ammuttavien paikalle, pyytää hän kolmen minuutin armonajan juoksuuttaakseen hopeaisen kellonsa lähellä asuvalle köyhälle äidilleen, "ettei hän kaikkia menettäisi", lisäten "sen tehtyäni olen minä täällä." Upseeri päästää pojan, joka lupaa-
mansa ajan sisällä — ilman muuta pakkoa kuin kunniasanansa —

sista opettajatar Louise Michell — myöhemmin tunnettu nimityksellä "punainen neitsyt." Henkensä kaupalla liikkui hän kaikkialla haavoitettuja sitomassa ja hoitamassa. Palkaksi kaikesta tästä, mitä inhimillisemmästä työstä raahattiin hän Uuden Kaledonian rangaistussiirtolaan, josta hän kuten monet muut vasta v. 1880 tapahtuneen yleisen armahduksen perästä palasi Ranskaan,

LOUISE MICHEL

palaa takasin, asettuakseen puhtaalla otsalla ammuttavien riviin.

Tämä vain yksi tapaus monista samanluontoisista. Paikallaan on senvuoksi eräs lausunto: "Kun Kommunია muistellaan, ei lapsia saa unhottaa."

Yhtä rohkeita ja uhrautuvaisia olivat myös kommunin naiset. Heitäkin kaatui taistelussa, hekin uhrasivat voimansa ja henkensä kansanasian hyväksi. Erittäin huomatuksi tuli Kommunin nai-

toimimaan edelleen Ranskan köyhälistön ja Kommunin aatteiden hyväksi, ansaiten tällä innokkaalla toiminnallaan edellämainitun lisänimensä.

Ennen siirtymistään Kommunin viimeisiin ja verisimpiin kohtauksiin, on tässä mainittava eräs Kommunin kaunein ja mahdollisin, vaikka eritavoilla arvosteltu vertauskuvallinen tapaus. Se oli Vendome-patsaan kukistaminen. Tämä patsas oli valettu Na-

poleon I:sen v. 1809 valtaamista kanuunoista ja sen huipussa seisoi tämän kuulun sotilaskeisarin kuvapatsas. Se oli Ranskan sotaisen "kunnian", mahtavan sotilas- ja sapelivallan vertauskuva. Sen tahtoi Kommuni kukistaa, ilmoittaakseen siten koko maailmalle: mailmanrauhan, työn ja työväenvallan alkuketkeä. Pitkään valmistelujen jälkeen se työ suoritettiin toukokuun 16 päivänä, lukemattoman ihmisjoukon läsnäollessa ja suunnattomasti riemutessa.

Kanuunat Parisin ympärillä ovat lakkaamatta pauhanneet huhtikuun 2:sesta päivästä asti. Kommunin voimat alkavat jo hervata. Sotalaitos on epäjärjestyksessä, sillä ei enään ole tarmoa eikä yhtenäistä johtoa. Kunnallisneuvoston jakobinilaiset jäsenet kaappasivat sentähden huhtikuun lopulla vallan itselleen, asettamalla 5 henkisen "yhteishyvän" valiokunnan, joka nimittää toukokuun alussa uusia sota-asia-ain johtajia. Mutta asema oli jo menetetty. Versaillesilaiset ovat jo kaupungin muurien ääressä. Sunnuntaina toukokuun 21 p. pääsi vihollinen pujahtamaan itse kaupunkiin eräästä vartioimatta jätetystä portista.

Vihollisen etenemisen pysäyttää kuitenkin uljas kommunartikentraali Dombrovski. Kaikki hätäkellot soivat. Yhteishyvän valiokunta antaa käskyn rakentaa barrikaateja ja valmistua viimeiseen veriseen taisteluun. Kommunin nykyinen sota-asia-ain johtaja Descluze julistaa: "Nyt pois sotilasvalta, pois kultanauhainen

romu! Esiin kansa, taisteluun miehet paljaine käsivarsineen! Vallankumouksen ratkaiseva hetki on tullut. Kansa ei tunne sotatieteellisiä temppuja. Mutta kivääri kädessä ja katukivi jalan alla me voitamme kaikki monarkistisenkoulun sotaherrat!"

Verinen viikko alkoi. Taistelu hajantui Parisin kaikille äärille. Yhteisestä johdosta ei ollut nytkään mitään haaraa, kaikkialla vallitsi täydellinen anarkia. Hallituksen joukot valtasivat aseman toisensa perästä. Keskiviikkona toukokuun 24 p. ei kommunardit enään voi puolustaa kaupungintaloa. Pysäyttääkseen Versaillesin raivoiset joukot, annetaan käsky, että kaikki on pantava palamaan. Pian roihuaa kaupungintalo tulella. Taloja valetaan petroleumilla, tulikielet vilkkuu kaikkialta. Tuiterian palatsi ja kaikki julkiset rakennukset savu-aa ja ryskyy. Raunioiksi ja tuhaksi muuttuu Parisin komea keskusta. Tulimeren takana tapellaan vimmatusti. Vangiksi saatuja surmataan jo kummallakin puolen. Naisetkin, joita epäillä petroleuminvalajiksi, saavat menettää armotta henkensä. Seuraavana päivänä tapellaan enään kaupungin itäisissä osissa, muu kaupunki on jo vihollisen vallassa.

Perjantaina toukokuun 26 p. on taivas pilvessä. Pitkällinen kanuunain pauke on synnyttänyt sateen. Kommunardien vallassa on enään Pere Lachaisen kirkkomaan seutu. Edessä ovat Versaillesilaiset, takana saksalaiset, jotka Thiers'in pyynnöstä sulkevat tien tällä taholla. Kommunardit ovat siis loukussa. He

peräytyvät barrikadilta barrikadille, kunnes ampumavarat ovat lopussa. Myöhään lauantai-illalla 27 p. toukokuuta joutuu viimeinen barrikadi Versaillesilaisen valtaan.

Helluntaina toukokuun 28 p. on vielä pieni kommunilaisjoukko Pere Lachaisen hautausmaalla. Sen viimeiseen kolikkaan puristetut kommunilaisankarit tappelevat hautakumpujen ja patsojen seassa. Viimeiset heistä kaatuvat erään jyrkänteen luona, missä on paksu hautausmaan aitamuuri. Samaan paikkaan tuodaan myös kaikki lähistöltä kiinnisaadut kommunilaiset naiset ja lapsetkin ja ammutaan kivääreillä, ammutaan kanuunoilla, kaikki yhdeksi mäsäksi, yhdeksi ruumiskasaksi.

Sentähden, että Versaillesilaisen johtaja Thiers oli hylännyt vapaamuurarien ja tasavaltalaisten liittojen sovintoyritykset, liittyivät vapaamuurarit — noin 10,000 miestä — sekä tasavaltalaisten liitto Kommunin taistelijoihin. Tästä lähtien ja tämän vuoksi nimettiin kommunarteja ”liittolaisiksi”, josta Pere Lachaisen hautausmaan muuri, minkä luona viimeiset kommunardit kaatuivat, on saanut nimekseen ”liittolaisen muuri”. Myöhemmin on tästä paikasta tullut sosialistien pyhiinvaelluspaikka. Joka vuosi — maalisk. 18 ja toukok. 28 p. laskevat Ranskan sosialistit sinne punaisia seppeleitä, eikä kukaan Parisissa käyvä sosialisti jätä siellä käymättä. Jokaiseen sosialistikongressiin tuodaan sieltä lehviä ja kukkia. Tämä Kommunin marttyrien teurastuspaikka pysyy köyhälistön muistissa niin kauan

kunnes Kommuni nousee jälleen haudastansa.

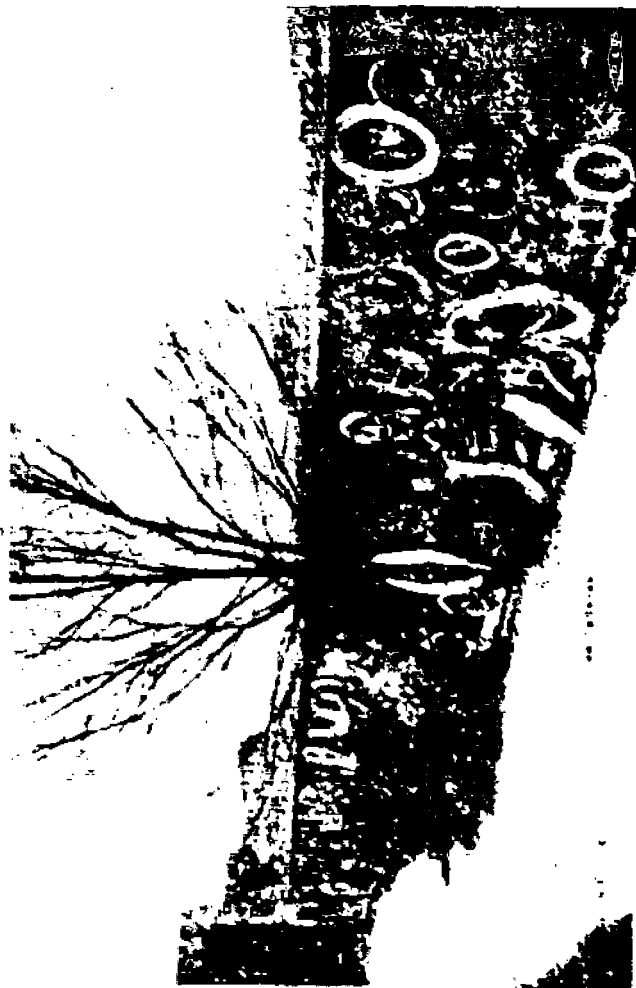
Taistelun päätyttyä muuttui sotajoukko petomaiseksi telotusjoukiksi. Vielä samana helluntai-pyhänä vietiin yli 5,000 vangittua La Roquetten vankilaan. Sisäänkäytävällä seisoj muuan pataljoonan päällikkö, komentaen ”oikealle” tai ”vasemmalle”. Vasemmalle viedyt asetettiin muuria vastaan ja ammuttiin heti. Vastapäätä muuria piti pari kolme pappia ristiinnaulitun kuvaa nenänsä alla, mutisten rukouksia. Mikä katkeran ironinen on tuo kirkon ja pyövelin yhteistoiminta Kristuksen kuvan pyhittämänä Yksin tässä paikassa ammuttiin ilman pienintäkään tutkintoa tänä yhtenä ainoana päivänä 1,900 henkeä, mutta samaa teurastusta suoritettiin myös kolmessa muussa paikassa samaan aikaan. Ensi päivinä Kommunin kukistumisen jälkeen surmattiin tällä tavalla noin 20,000 ihmistä. Itse taistelussa huhti- ja toukokuun ajalla kaatui ja haavottui Kommunin väkeä 15,000 henkeä.

Olisi luullut, että tuo suonensisku jo olisi riittänyt tyydyttämään Ranskan porvariston kostohimoa. Mutta Georg Brandes sanoo, ”ettei mikään eläin ole niin petomainen kuin porvarillinen, jonka kukkaraan kosketaan.” Tuon lausunnon todennukaisuus näyttäytyy Kommunin rankaisemisessa niin puustavillisen selvänä. Sillä vangitsemisia ja teloituksia jatkui Kommunin kukistumisen jälestä vielä kuusi vuotta myöhemmin. Yksistään kesä- ja heinäkuussa v. 1871 vangittiin virallistenkin tietojen mukaan 38,568, toisten tietojen

mukaan noin 50,000 ihmistä. Vangitut kuletettiin Versaillesiin, missä kenraali Gallifet kulkien vankirivien ohitse valitsi joukosta uhrejaan. Näin yksinkertaisesti ja nopeaan kertoo Daily

Newsin paikalla ollut kirjeenvaihtaja sen tapahtuneen:

"Näytätte älykkäältä. Astukaa esiin! — Teillähän näyttää olevan kello, olette varmaan Kommuinin virkamiehiä. Astukaa e-

''LIITTOLAISTEN MUURI'' SEPPELÖITYNÄ

Pere Lachaisen hautausmaan muuri, jonka edustalla viimeiset liittoutuneet teurastettiin.

siin!" Kerran huudahtaa Gallifet: "Kaikki valkohapsiset esille!" Rivistä astuu 117 vankia. "Te muistatte kesäkuun kapinan v. 1848, te olette muita syyllisemmät." Parin minuutin päästä kuului Gallifetin määräyksestä yhteislaukaus.

Ampumatta jätetyt 28,000 vankia kuletettiin loppukesällä Ranskan merisatamiin sulettavaksi rangaistuslaivoihin tahi kuletettavaksi rangaistusirtoloihin. Suurin osa heistä kuletettiin Australiaan Uuden Kaledonian saarelle, missä näitä Kommunin vankeja kohdeltiin pahemmin kuin orjia.

Se oli loppu Parisin Kommunin. Ranskan porvaristo luuli tuon suuren helluntaiuhrinsa jälkeensä päässeensä ikipäiviksi sosialismin punaisesta painajaisesta. Mutta suuresti se siinä pettyi.

Verisen helluntain jälkeen ei ole tullut vielääkään aselepoa Ranskan omistavan luokan ja omistamattomien välillä. Kumpikin luokka koettaa viivyttää toistaiseksi ratkaisevanottelun alkamista, mutta siitä huolimatta puhkeaa tuon tuostakin pieniä yhteentörmäyksiä, aina voimape räisemmiksi ja laajemmiksi kasvaneina. Siitä, kuka lopullisesti selviää voittajana ei saata olla epävarmuutta, kun toisella puolella on yhä pienenevä anastajain puolue ja toisella yhä kasvava, valistuva, järjestykseen, kuriin

ja taistelutapoihin perehtynyt, lukematon työläisarmeija. Ranskan köyhälistö kulkee edelleen nykyaikaisen köyhälistöliikkeen eturintamassa. He taistelevat edelleen etuvartiopaikoillaan "ihmiskunnan puolesta" kuten jo Kommunin ikimuistettavat sankarit sanoivat.

Parisin Kommuni jätti jälkeensä punaisen lipun, jonka ympärille sekä Ranskassa että muissa maissa on järjestynyt lujasti perustettu työväenpuolue. Ranskan työläiset eivät enään muodosta porvarillisen puolueen häntyriljoukkoa. Siitä antoi heille Kommunin katkerat kokemukset unohtumattoman opetuksen. Vastaisuudessa tulee se esiintymään määrätysti, varmasti ja selvästi astuessaan päivän valoon ja ottaessaan asiainsajohdon omiin käsiinsä. Koko mailman köyhälistölle on Parisin Kommunin antamat opetukset suuremmasta käytännöllisestä merkityksestä kuin minkään muun tähän asti tapahtuneen luokkataistelun, vaikka koko ihmiskunnan historia onkin vaan paljasta luokkataistelujen historiaa. Kommunin historiaan ansaitsisi sentähden tutustua mitä perusteellisemmin, mutta tällä kertaa lienee tätä jo niinkin riittävästi. Tilaisuuden tultua tarkastelemme erikseen sitä puolta, mitä opittavaa meillä on Parisin Kommunista.

Eetu Salin.